

بررسی پیشینه و تجارب بهسازی و ساماندهی بافت فرسوده

بابک طالبی حبیب ابادی*

1- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مهندسی برنامه ریزی شهری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
talebibabak1368@gmail.com

چکیده

فرسودگی یکی از مهم ترین مسائل مربوط به فضای شهری است که باعث بی سازمانی، عدم تعادل، عدم تناسب و ناکار آمدی آن می شود. همچنین عاملی است که به زدودن خاطرات جمعی، افول حیات شهری واقعه ای و شکل گرفتن حیات شهری روزمره ای کمک می کند. این عامل با کاهش عمر اثر و باشتابی کم و بیش تند، باعث حرکت به سوی نقطه پایانی اثر می گردد. محلات قدیمی شهرها، نه فقط به خاطر میراث فرهنگی خود، بلکه بخاطر بافت و خصوصیات شهری (شهرسازی) که دارند نیز، مکانهای مهمی محسوب می شوند. بسیاری از اینگونه بافتها در خطر از دست دادن هویت و نقش سنتی خود می باشند و چنانچه اقدامات اساسی در جهت تثبیت و تداوم خصوصیات اینگونه بافتها صورت نگیرد، فروپاشی نظام سنتی و فرهنگی مسئله ای دور از ذهن نخواهد بود. از طرف دیگر تلاش برای ارتقاء سطح کیفیت این بافتها گستره ای از دیدگاهها و روشهای مختلف را به وجود آورده است که هرکدام از آنها درجه ای از مطلوبیت را کسب نموده اند. در این میان بررسی پیشینه و تجارب بهسازی و ساماندهی بافت فرسوده کمک شایانی در تهیه راهبرد نهایی برای رسیدن به نقطه مطلوب نماید. این پژوهش به مطالعه بخشی از پیشینه های مرتبط با بافت فرسوده و نیز بررسی تجارب داخلی و خارجی خواهد پرداخت.

واژه های کلیدی: بهسازی، ساماندهی، بافت فرسوده، تجارب، پیشینه.

1- مقدمه

بافتها و فضاهای فرسوده یکی از مهمترین مسائل شهرهای امروزی هستند که به علل مختلف اگرچه هنوز متروک و بلا استفاده نشده اند، اما فاقد کارایی مطلوب و مناسب بوده و به صورت بالقوه و با طراحی متناسب می توانند نقش مهمی بر تجدید ساختار و ارتقاء کیفیت فضاهای عمومی شهر ایفا کنند. این فضاها علاوه بر قرارگیری در اطراف و حومه شهرها، بخشهای بزرگی از بافتهای درونی و مرکزی شهرها را نیز شامل می شوند که این خود ضرورت ساماندهی و رسیدگی هرچه بیشتر و سریعتر به این قبیل فضاها را متذکر می گردد. فرسودگی یکی از مهم ترین مسائلی است که باعث بی سازمانی، عدم تعادل، عدم تناسب و بی قوارگی آن می شود و به زدودن خاطرات جمعی، افول حیات شهری کمک می کند [1]. بافتهای فرسوده بطور کلی شامل آن دسته از بافتهای درون شهری هستند که علی رغم فرسودگی در گستره بناها ممکن است دارای میراثهای شهری بصورت تک بنا یا فاقد میراثهای تاریخی باشند [2]. ساماندهی از نوع شهری آن به همزیستی انسانها می پردازد و این به معنای ایجاد شرایط زندگی بهتر برای همگان و تکامل تشکیلات شهری است. ساماندهی بافت فرسوده مداخله ای است در جهت ارتقاء کیفیت زندگی شهری در اینگونه بافتها در مقابل زوال تدریجی آنها انجام می شود [3]. امروزه در بسیاری از کشورها از جمله ایران به دلیل وجود شهرهای تاریخی و قدیمی این امر از اهمیت فراوانی برخوردار است و نیازمند توجه ویژه ای از سوی نهادها و متولیان برنامه ریزی و مدیریت شهری می باشد [4].

2- بیان مساله

مشکلات بافت های فرسوده در شهرها همواره یکی از دغدغه های مردم و مدیران شهری بوده است، زیرا سکونت و کار در این نوع بافت های شهری هرگز بازدهی مطلوب را ندارند و استانداردهای مسکن زندگی در آنها بدلیل فرسودگی شدید یا نسبی بسیار پایینتر از قسمتهای دیگر شهر میباشد. با توجه به گستردگی و اهمیت بافت های فرسوده شهری و خطر پذیری بالای آنها بهسازی و ساماندهی بافت های مذکور جهت جلوگیری از خسارات جانی و مالی یکی از مهمترین موضوعات در رابطه با بافت های فرسوده شهری می باشد که اکنون در پی تغییر الگوی زیست و شکل گیری نیازهای جدید دچار نارسایی های کالبدی فضایی شدیدی گردیده اند [5].